

ה"ת 50356/06/14 - איאד סראדיח נגד מדינת ישראל, רשות העתיקות, קמ"ט ארכיאולוגיה - המינהל האזרחי

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 50356-06-14 סראדיח נ' רשות העתיקות

בפני כבוד השופט דוד שאול גבאי ריכטר

המבקש איאד סראדיח ע"י ב"כ עו"ד עלא' זחאלקה ואח'

נגד

המשיבה

מדינת ישראל - 1. רשות העתיקות ע"י ב"כ עו"ד עמי שחר,
עו"ד פראס באדחי 2. קמ"ט ארכיאולוגיה - המינהל האזרחי
ע"י ב"כ אחוה ברמן (פרקליטות מחוז ירושלים אזרחי)

החלטה

1. מונחת לפניי בקשה לפי סעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט (**הפקודה**) בכל הנוגע להחלטתי מיום 4.7.2016 בתיק זה (להלן - **ההחלטה הראשונה**), הנוגעת לחיוב רשות העתיקות (להלן - **הרשות**) להשיב למבקש עתיקות שנתפסו עליו בעת שנכנס לשטח ישראל דרך מעבר הגבול "אלנבי". העתיקות שנתפסו ומוחזקות עד היום על-ידי הרשות, הן ספרון עופרת שהעופרת ממנו עשוי מתוארכת למאות ה-12-13 לספירה, וקלף שהנו חלק מספר תורה שומרוני, המתוארך לשנת 1,000 לספירה לערך (להלן - **התפוסים**). הבקשה נוגעת גם להחלטה נוספת שניתנה ביום 27.9.2016 (להלן - **ההחלטה השנייה**).

העובדות

- 2.** כאמור, העתיקות נתפסו על המבקש ביום 15.7.2013 בעת שעבר בגשר אלנבי.
- 3.** ביום 3.11.2013 הגיש המבקש בקשה להחזרת תפוס במסגרת ה"ת 2692-11-13 שנדון לפניי כב' השופט רון (אז, בבית משפט זה) (להלן - **ההליך הראשון**). יצוין, כי המשיבה בבקשה הייתה מדינת ישראל - אגף המכס והמע"מ (להלן - **המדינה**), אשר תפס את התפוסים לראשונה בגשר "אלנבי".
- 4.** ביום 14.11.2013 התקיים דיון בבקשה, ואז הצהירה המדינה כי הפריטים תפוסים בידי קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי (להלן - **קמ"ט ארכיאולוגיה**), וכי התפוסה היא מכוח סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן - **הפסד"פ**).
- 5.** בהודעה מיום 22.12.2013, ציינה המדינה, "מבלי לגרוע בכל טענה שעומדת למשיבה לרבות חוסר סמכות של בית משפט נכבד זה" (ס' 6 להודעה), כי "**לאור היות התובע [המבקש] אזרח ישראלי הועבר המשך ניהול החקירה הפלילית ליחידת השוד של רשות העתיקות, שהיא הסמכות האמונה על הנושא במדינת ישראל" (שם, ההדגשה הוספה)**, וכי העניין מלווה על ידי תובעת היחידה, עו"ד ראומה גומא, לשם שקילת

האפשרות של הגשת כתב אישום נגד המבקש (שם, סעיף 7). עוד ציינה המדינה, כי התפוסים מוחזקים מכוח סעיף 32(א) לפסד"פ, בחשד שנעברה בהם עבירה או שהם עשויים לשמש ראיה בהליך משפטי בשל העבירה (שם, סעיף 8).

6. בדיון נוסף בבקשה ביום 25.12.2013 הודיעה המדינה וכן הרשות (שהיו מיוצגות בנפרד) כי בהיות המבקש אזרח ישראלי, התיק הועבר לטיפול הרשות, ותישקל הגשת כתב אישום נגדו. נציגת הרשות הודיעה, כי תוגש מטעם היחידה החוקרת (רשות העתיקות) בקשה להארכת תוקף תפיסת התפוסים. יצוין, כי בדיון מיום 25.12.2013 לא נטענה כל טענה מצד גופי המדינה ביחס להיעדר סמכות.

7. במהלך שני הדיונים האמורים, האריך כב' השופט רון את המועד להגשת חוות דעת מומחה לעניין התפוסים, וכך עשה גם ביום 4.2.2014 לבקשת הרשות, אשר ציינה בבקשת ההארכה, כי המבקש "**נחקר בחשד לעבירה בגין סעיף 22א לחוק העתיקות, ניסיון להכנסת עתיקה מיו"ש לישראל...**" (ס' 1 לבקשה מיום 3.2.2014 - ההדגשה הוספה). עוד נטען באותה בקשה, כי ההליך של החזרת התפוס מיותר, שעה שהמבקש טרם פנה ל"רשות המוסמכת", דהיינו הרשות, בבקשה לפי הוראות הפסד"פ (ס' 5 לבקשה האמורה). בהודעה ובקשה מיום 30.3.2014 חזרה המדינה על העמדה, כי ההליך מיותר לנוכח אי-מיצויו בהתאם לפסד"פ אל מול היחידה החוקרת (ס' 5 לבקשה).

8. ביום 16.6.2014 נמחקה הבקשה בעת הדיון השלישי, מחמת אי-התייבבות המבקש ובאי כוחו.

9. ביום 1.6.2014 הוגשה הבקשה שבכותרת (להלן - **ההליך השני**), שבה **עתרה הרשות** להאריך תוקף החזקתה בתפוסים, בקשה שנעתר לה חברי, כב' השופט גדעוני ביום 25.6.2014 מבלי שנקצבה תקופת ההחזקה בהם. לטענת הרשות, נחקרים חשדות לעבירות לפי חוק העתיקות, התשל"ח-1978 (להלן - **חוק העתיקות**), וכן חשד להחזקת רכוש החשוד כגנוב.

10. במהלך חודש אפריל 2016 הושלמו חוות הדעת שקבעו כי התפוסים הם עתיקות.

11. ביום 4.5.2016 הגישה הרשות בקשה למתן צו חילוט, תוך שטענה כי פעולותיה התעכבו בשל הצורך להמתין לחוות הדעת. מעבר לכך נטען, כי המבקש עתר להשמיע את עמדתו בעת הדיון שייקבע בבקשה, וכי הרשות שוקלת לסגור את התיק נגדו. לפיכך, נקבע דיון בבקשה, ואולם ימים ספורים טרם הדיון, הודיעה הרשות, ביום 19.5.2016, כי בידיה הסכמת המבקש לחילוט. לנוכח זאת הוריתי על החילוט.

12. בדיעבד התברר מסיבה שלא הובררה עד תומה, כי הבקשה לחילוט לא הייתה על דעת המבקש או באי-כוחו, אשר טענו טענות קשות נגד התנהלות הרשות. לנוכח זאת, ולנוכח בקשה שהוגשה לביטול ההחלטה על חילוט ביום 30.5.2016, השהיתי את החילוט ביום 31.5.2016. הצדדים החליפו כתבי טענות בעניין ההסכמה הנטענת או היעדרה, שבהם עלתה טענת המבקש ובאי-כוחו, כי התפוסים אינם תפוסים כדין על-ידי הרשות, באשר הן נתפסו כשהמשיב עבר בגשר אלנבי, ונכנס ל"אזור", שם לא חל חוק העתיקות. לחלופין נטען, כי הרשות יכולה הייתה להציע למבקש לרכוש את התפוסים ממנו ע"פ ההסדר הקבוע בחוק האמור.

13. ביום 21.6.2016 קיימתי דיון במכלול העניינים שעל הפרק. בדיון אישר נציג הרשות כי אכן התקיים דין דברים בין הצדדים ביחס לאפשרות רכישת התפוסים מן המבקש, ואולם היום אפשרות זו אינה עומדת עוד על הפרק.

14. לעניין הסמכות טען נציג הרשות, כי בית משפט זה מוסמך לדון בעניין, לנוכח הוראות סעיף 2 לחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון- שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשס"ז-2007 (להלן - **חוק התיקון**). מנגד טענו המבקש ובאי-כוחו, כי הרשות נעדרת סמכות לחלט את התפוסים לנוכח סעיף 35 לפסד"פ, וכן היא מחזיקה שלא כדין בתפוסים, הואיל ונכון לאותו מועד (ולמעשה עד היום) טרם הוגש כתב אישום, וחלפו הרבה מעבר ל-180 יום הקבועים.

15. לאחר כל אלה נתתי החלטתי ביום 4.7.2016, שעיקריה:

א. נתקבלה הטענה כי המבקש לא הסכים לבקשת החילוט;

ב. לבית משפט זה סמכות לדון בעניין התפוסים, הן ע"פ חוק העתיקות, הן על-פי חוק התיקון;

ג. לנוכח הוראות סעיף 39 לפסד"פ אין לרשות סמכות לבקש חילוט או לחלט את העתיקות בנסיבות העניין;

ד. לנוכח קצב ההתנהלות של הרשות בפרשה, הארכת את המועד להחזקה בתפוסים עד ליום 5.9.2016 וקבעתי, כי אם עד למועד זה לא יוגש כתב אישום, כי אז הרשות תחויב להשיב את התפוסים למבקש.

16. יצוין, כי איש מהצדדים לא הגיש ערר על החלטתי.

ההליכים שטרם הגשת הבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט

17. ביום 4.9.2016, דהיינו ביום האחרון לפני היום שקבעתי להגשת כתב אישום או החזרת התפוסים למבקש, הגישה הרשות "הודעה ובקשה לבית המשפט". מההודעה האמורה עולים הפרטים הבאים:

א. הרשות החליטה בתיאום עם המינהל האזרחי (להלן - **המינהל**) להעביר את הטיפול לגורמים המוסמכים במינהל, לנוכח העובדה שהתפוסים נתפסו במעבר אלנבי, הממוקם באזור, בתחום אחריותו של קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל.

ב. קמ"ט ארכיאולוגיה דרש לקבל ידיו את התפוסים ביום 1.9.2016 מכוח חוק העתיקות הירדני מס' 51 לשנת 1966 וממשיכו, צו בדבר חוק העתיקות (מס' 1166 (יהודה ושומרון) התשמ"ו-1986 (להלן - **חוק העתיקות החל באיזור**)).

ג. לפיכך, ועד לליבון הסוגיה, נתבקשתי להאריך את המועד שנקבע בהחלטה, ב-45 יום.

18. בתגובת המבקש, נטען כי כך: "**לא יעלה על הדעת, כי לאחר שהכרעת ביהמ"ש הנכבד בבקשה לחילוט לא הייתה לטעמה היא טוענת כיום כי פורום הדיון הנוכחי אינו הפורום הנאות והמתאים לבירור העניין ולשיטתה, לאחר בחינת העניין מחדש על ידה בשיתוף עם קמ"ט ארכיאולוגיה, הגיעה לכלל מסקנה לפיה, הפורום המתאים להמשך הטיפול בעניין נתון לגורמים באיו"ש אשר בסמכותם מצויה ההחלטה לעניין הטיפול בחילוט התפוסים" (ס' 3 לתגובה - ההדגשה הוספה). ועוד נטען, כי "התנהלות זו של המבקשת נגועה בחוסר תום לב משווע והעדר ניקיון כפיים הזועק אלי שמיים, שכן**

המבקשת, אינה יכולה לעשות שימוש לרעה בזכות הגישה לערכאות וההליך המשפטי כפי שהדבר נעשה ואין היא יכולה להפעיל את הסמכויות המוקנות לה על פי הוראות הדין, שלא בתום לב" (ס' 6 לתגובה - ההדגשה הוספה).

19. המבקש טען לכך כי הרשות מושתקת מלטעון להיעדר סמכות מהטעמים הבאים:

א. הרשות עצמה יזמה את ההליך לפני בית משפט זה בכל הנוגע להארכת תוקף החזקת התפוסים וחילוטם, ועל-כן אינה יכולה להישמע, כשנוח לה, בטענה לחוסר סמכות הפורום אליו פנתה מכוח הדין המעניק לו את הסמכות להחליט בעניין;

ב. תכלית בקשת הרשות לעקוף את החלטת בית המשפט שאינה נוחה לה;

ג. התפוסים היו תפוסים כל העת על-ידי הרשות ולא על-ידי קמ"ט ארכיאולוגיה, ועל כן, מה יום מיוממים?

ד. הבקשה להארכת מועד לאחר מתן ההחלטה הראשונה, הוגשה יום לפני תפוגת המועד.

20. הרשות השיבה לתגובה וטענה כך:

א. ככל שיוגש כתב אישום, הוא יוגש בבית משפט השלום בירושלים לנוכח הוראות חוק התיקון, המעניק סמכות לבית משפט ישראלי לדון אדם הנמצא בישראל על מעשה או מחדל באיזור;

ב. לרשות ולקמ"ט ארכיאולוגיה אינטרס משותף להגן על עתיקות ולמנוע הברחתן;

ג. השהות בטיפול הרשות בתיק נבעה מהתנהלות מקצועית עניינית ואחראית, מבלי שמיהרה להגיש בו כתב אישום עד לקבלת תוצאות בדיקות המעבדה.

21. ביום 27.9.2016 החלטתי לדחות את בקשת הרשות להארכת מועד משלושה נימוקים: ראשית, ספק אם קיימת זכות להגיש בקשה לעיון חוזר, ואף אם קיימת סמכות שכזו, לא מתקיימים התנאים לכך; שנית, די בכך שהבקשה הוגשה יום לפני תפוגת המועד על מנת לדחותה, ואופן הגשת הבקשה נגוע בחוסר תום לב בשל הניסיון להעמיד את בית המשפט בפני עובדה מוגמרת; שלישית, ההחלטה הראשונה הפכה לחלוטה משלא עררו עליה וחלף המועד לכך. לנוכח כל זאת, חייבתי את הרשות בהוצאות המבקש, אשר שולמו לו בהמשך.

הבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט

22. ביום 9.10.2016 הוגשה בקשת המבקש לפי פקודת ביזיון בית המשפט, בהתייחס להחלטה הראשונה ולהחלטה השניה.

23. בבקשה ציין ב"כ המבקש, כי ניסיונותיו להביא לידי קבלת התפוסים מרשות העתיקות עלו בתוהו, למרות סיועו של ב"כ הרשות בעניין, והפנייתו של ב"כ המבקש ליחידה למניעת שוד עתיקות.

24. והנה, יום למחרת, 10.10.2016, הגיש המבקש "הודעת עדכון דחופה", ממנה עולה, כי ביום 29.9.2016 הוציא קמ"ט ארכיאולוגיה תחת ידיו "צו הפקעה" לגבי התפוסים (להלן - **צו ההפקעה**), ולפיו

התפוסים "יופקעו מידיו של המחזיק ויועברו לניהולו של קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי או יועברו לידי המשטרה לצרכי המשך חקירה" (הוגש על-ידי שני הצדדים). התברר, כי הרשות העבירה את התפוסים לידי קמ"ט ארכיאולוגיה ביום 9.10.2016 לאחר שהוצג לה צו ההפקעה.

25. המבקש טוען, כי מדובר ב"התנהלות שערורייתית מאין כמותה. לא רק זאת שהיא לא מילאה אחר החלטות בית המשפט הנכבד והפרה את הוראותיהן באופן גס, אלא, היא עשתה דין לעצמה והעבירה את התפוסים לידי קמ"ט ארכיאולוגיה ביום 09.10.16 לאחר שקיבלה את החלטת ביהמ"ש הנכבד ביום 27.09.16 וכן לאחר שהודיעה מפורשות לב"כ המבקש ביום 06.10.16 כי ניתנה הוראה חד משמעית להשבת התפוס לידי המבקש וכי המשיבה מתכוננת לשחרור התפוס ממחסניה" (ס' 3 להודעה - ההדגשה הוספה). עוד נאמר בהודעת המבקש, כי "העברת התפוסים לידי קמ"ט ארכיאולוגיה ביודעה דבר החלטות בית המשפט הנכבד המורות לה מפורשות להחזיר את התפוסים לידי המשיב ללא כל דיחוי ו/או עיכוב נוסף, תוך הטעיית הצדדים, היא מעשה חמור העולה לכדי בזיון החלטות שיפוטיות מ'הרף הגבוה'" (ס' 4 להודעה, ההדגשה במקור).

26. בתגובת הרשות לבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט היא טוענת, כי פעלה כדין ועשתה כל שביכולתה להשיב את התפוסים למבקש, כפי שבאי-כוחו אף תיאר. אלא ש"עוד לפני שהספיק ד"ר איתן קליין [מנהל היחידה למניעת שוד עתיקות ברשות] ליצור קשר עם ב"כ המבקש, התייצב במשרדי רשות העתיקות ביום 9/10/16 עובד מטעם קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי והציג צו הפקעה בתוקף מיום 29/9/16 ולפיו התפוסים מהווים עתיקות אשר יובאו לאזור שלא כדין וציווה על הפקעתן והעברתן לניהולו של קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי, או לחילופין הפריטים יועברו למשטרה לצרכי המשך חקירה" (ס' 13 לתגובה). הרשות מתקוממת על טענת חוסר תום הלב שהועלתה נגדה על-ידי המבקש, וטוענת ל"השחרת שמה" (ס' 14 לתגובה).

27. עוד נטען, כי הואיל וצו ההפקעה בתוקף, הוא "לא הותיר בפני הרשות ברירות שכן, צו זה, ניתן לאחר שנבחן על-ידי הלשכה המשפטית במינהל האזרחי והוא על דעתם" (ס' 19 לתגובה).

28. נטען כי העברת התפוסים מהרשות למינהל האזרחי "אין בה כדי לעקר את תכלית ההחזקה בידי רשות ציבורית, שכן המינהל האזרחי, כפוף, כאמור, לכללי המשפט המינהלי התקין" (ס' 20 לתגובה).

29. נטען לבסוף, כי המבקש "לא טרח כלל לפנות לקמ"ט ארכיאולוגיה לבקש את התפוסים מידיהם על אף שנמסרה לו הודעה מפורטת על כך..." (ס' 24 לתגובה).

30. לתגובה הוגשה תגובת המבקש, שחזר על טענותיו.

31. ביום 23.11.2016 קיימתי דיון אליו זימנתי הן את נציגי הרשות אשר יוצגו על-ידי היועץ המשפטי לרשות, הן את נציגי קמ"ט ארכיאולוגיה שיוצגו על-ידי פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי) והן את המבקש שהיה מיוצג על-ידי באי-כוחו. בדיון עצמו נכח גם קמ"ט ארכיאולוגיה.

32. בתחילת הדיון דרשתי לדעת, מתי יושבו התפוסים למבקש. או-אז טענו נציגי הרשות וקמ"ט ארכיאולוגיה, כי בית משפט זה אינו מוסמך להורות דבר לקמ"ט ארכיאולוגיה, עליו חלים דיני האזור, שם ריבון המפקד הצבאי, וכי הרשות אינה מחזיקה עוד בתפוסים לנוכח צו ההפקעה החוקי שהוצג לה מידי קמ"ט ארכיאולוגיה.

33.

קמ"ט ארכיאולוגיה, לאחר שהוזהר על ידי כדון, אמר כדברים האלה:

"לשאלת בית המשפט, אני לא יודע מתי יש אפשרות להחזיר הפריטים. הפריט הוא פריט של הריבון - המינהל האזרחי במקרה הזה, ולכן לא ניתן להחזיר אותו. למרות שיש צו של ביהמ"ש - כפי שאומרת חברתי עו"ד ברמן, ככל שידוע לי בהליך כזה. לשאלת ביהמ"ש, כן ידעתי על ההחלטה שניתנה על הפריט, שאומרת לרשות העתיקות להחזיר את התפוס, אבל לא ניתן להחזיר משהו שלא שייך לה" (פרו', עמ' 9, ש' 9-12, ההדגשות הוספו).

34.

ובהמשך הדיון נרשם כך:

"ביהמ"ש: נתתי החלטה ביולי והתבקשה אורכה שסורבה על-ידי. בתוך כל זה, אחרי זה פתאום צץ לו צו. עכשיו אדוני [פונה לב"כ רשות העתיקות] יסיר את גלימתו כראש רשות העתיקות ויאמר לי מבחינת תקינות הרשות, האם זה נראה לו הגיוני.

עו"ד באדחי [ב"כ רשות העתיקות]: ביהמ"ש צודק, בתחושה הזו של כאילו יש משהו לא נקי בהתנהלות, צודק ביהמ"ש ואני גם שאלות קשות, אפילו יותר משל ביהמ"ש. אני לא רוצה לשתף בדיונים פנימיים, אחרי החלטת ביהמ"ש לא להאריך. ביהמ"ש ישים לב שבכל התשובות שלנו ציינו את מלוא האמת" (פרו', עמ' 10 מש' 30 עד עמ' 11, ש' 4 - ההדגשה הוספה).

35.

ובהמשך:

"ביהמ"ש: אתם בבעיה, כמדינת ישראל וכריבון, אתם מוציאים צו בידיעה שיש צו שיפוט, מוציאים צו הפקעה, זה לא מקובל ולא נכון ולא הגון, בשום צורה ודרך. לא יכולה להיות אפשרות אחרת מאשר הפריטים יוחזרו אליו.

עו"ד נעמה גת (ראש מדור אזרחי כלכלי של היועמ"ש לאזור יו"ש): כמו שאמרה קמ"ט ארכיאולוגיה מלכתחילה הפריטים לא היו שייכים לרשות העתיקות ולא למדינת ישראל, יכול להיות שנפלו פגמים וטעויות, נכנסנו לתמונה מאוחר וניסינו ללבן את הדברים והלבין את הדרך הנכונה ביותר. הבנו שנפלה שגגה בתום לב, כעת הגורם המוסמך הוא קמ"ט ארכיאולוגיה וביקשנו אורכה לבחינת הדברים כי הגורם המוסמך לטפל בפריטים שנמצאים ביו"ש זה קמ"ט ארכיאולוגיה ולא רשות העתיקות. רשות העתיקות הבינה השגגה והעבירה הפריטים לקמ"ט ארכיאולוגיה. כנראה היה בלבול וניסינו לתקן את המצב, הדרך שלנו לתיקון המצב הייתה לבחון אותו מול הרשויות ביו"ש" (עמ' 11, ש' 6-16).

36.

לטענת עו"ד גת: "לשאלת בית המשפט, יש החלטה של ביהמ"ש שלא ערעור אליה, והיא החלטה חלוטה לגבי תפוסים - אנו משתמשים בסמכות המינהלית של קמ"ט ארכיאולוגיה, יש החלטה של ביהמ"ש שאנו מכבדים אותה, אבל היא נתנה לתפוסים שמלכתחילה לא היו אמורים להימצא ברשות העתיקות. אנו נמצאים כרגע בסיטואציה לא נעימה ועברנו למסלול מינהלי. ההחלטה של קמ"ט ארכיאולוגיה

היא מכוח סמכותו של הריבון באיו"ש" (שם, ש' 25-21 - ההדגשה הוספה).

37. עו"ד ברמן מפרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי) (ב"כ המינהל האזרחי בדיון) ציינה בדבריה, כי לבית משפט זה אין סמכות להורות כך או אחרת למינהל האזרחי, הריבון באיו"ש. מעבר לכך ציינה, "קראנו את ההחלטה, וההחלטה ניתנה במסגרת הליך פלילי וההחלטה לא קבעה בשום מקום דבר בנוגע לסמכויות אחרות הנתונים למדינה ולרשויות באיו"ש ולא קבעה דבר על סמכויות מינהליות... ביהמ"ש לא אמר דבר בהחלטה לגבי העדר סמכות מינהלית...." (פרו' עמ' 12, ש' 15-7 - ההדגשה הוספה).

38. לדברי עו"ד ברמן: "לדברי ביהמ"ש הייתה הסכמה לעניין סמכות - אני משיבה, אני המפקד הצבאי באיו"ש לא נתתי סמכות ולא נתתי הסכמה לסמכות ולא ניתן להסמך עניינית ביהמ"ש בניגוד לדין" (שם, ש' 17-18).

39. בסיומו של הדיון, הציג ב"כ רשות עתיקות, להשהות את ההחלטה לצורך מיצוי ההליכים המינהליים נגד ההפקעה, אל מול קמ"ט ארכיאולוגיה (פרו', עמ' 15, ש' 19 ואילך).

דין והכרעה

40. לאחר שעיינתי בכתבי טענות הצדדים ושמעתי את טענותיהם לפניי בדיון ארוך וטעון במיוחד, סברתי כי בדין הוגשה הבקשה, ובדין יש להיעתר לה.

41. השורה התחתונה היא, כי הן הרשות, והן קמ"ט ארכיאולוגיה כפופים להחלטותי, הראשונה והשנייה, ובמעשיהם ומחדליהם, הם ביזו, וממשיכים לבזות את החלטותי. מעבר לכך, הן הרשות והן קמ"ט ארכיאולוגיה כפופים לסמכותו של בית המשפט בהליך זה.

42. ראשית, הרשות לא עררה על ההחלטה הראשונה והיא הפכה חלוטה. לא רק זו, אלא שבקשת הארכת המועד שהוגשה "ברגע האחרון", נדחתה על-ידי, ואף ביחס אליה לא הוגש ערר.

43. שנית, הרשות אינה יכולה להישמע בכל טענה ביחס לסמכותו של בית משפט זה מהטעמים הבאים:

א. אמנם, הטענה נטענה בתחילה בדיון בהליך הראשון (ביום 17.11.2013), ואולם בהמשך, הן בבקשת המדינה מיום 22.12.2013, הן בפרוטוקול מיום 25.12.2013, והן בבקשת המדינה מיום 30.3.2013 בהליך הראשון, נזנחה הטענה, בעיקר בשל הטענה, כי מדובר בפריטים החשודים כעתיקות שהוכנסו לישראל מאיו"ש [המבקש "נחקר בחשד לעבירה בגין סעיף 22א לחוק העתיקות, ניסיון להכנסת עתיקה מיו"ש לישראל..."] (ס' 1 לבקשה מיום 3.2.2014), וממילא יש למצות את ההליך לפי סעיף 32 לפסד"פ טרם התערבות בית המשפט;

ב. אם לא די בכל זה, הרי שהרשות היא שיזמה את הפניה לבית משפט זה במסגרת ההליך השני, ובה עתרה להאריך את תוקף החזקתה בתפוסים, בהסתמך על חוק העתיקות. עצם הפניה לבית משפט זה, שומטת את הקרקע בדבר טענת חוסר הסמכות;

ג. בנוסף, בהחלטתי הראשונה דחיתי את טענת המבקש להיעדר סמכות בית המשפט, תוך קבלת טענות הרשות בדבר קיומה של סמכות, הן על-פי חוק העתיקות והן על-פי חוק התיקון.

44. שלישית, אשר למעמדו של קמ"ט ארכיאולוגיה בהליך - המדינה אינה יכולה להיבנות מטענת חוסר סמכות של בית משפט זה ביחס לקמ"ט ארכיאולוגיה, בהיותו גוף הכפוף לריבון באיזור יהודה ושומרון.

א. אם בהליך הראשון, טענה המדינה לאפשרות של היעדר סמכות בשל נסיבות המקרה, תוך ציונה, כי התפוסים הועברו לקמ"ט ארכיאולוגיה (פרו' מיום 17.11.2013, עמ' 1, ש' 12-13), הרי שבהמשך חזרה וצינה הרשות מפורשות, כי קמ"ט ארכיאולוגיה העביר את התפוסים לידי "הרשות החוקרת", דהיינו רשות העתיקות, בהתאם לחוק העתיקות, ולנוכח היות המבקש אזרח ישראלי (לדוגמה: הודעת המדינה מיום 22.12.2013, סעיף 5 והלאה). **מכאן, שרשות העתיקות "לקחה את המושכות לידיה, והוציאה מידי קמ"ט ארכיאולוגיה את התפוסים, לנוכח המצב המשפטי שנוצר, לטעמה.**

ב. והנה, הפלא ופלא - כאשר דחיתי את בקשת הרשות להארכת מועד לצורך הגשת כתב אישום (החלטתי השניה), הוציא קמ"ט ארכיאולוגיה את צו ההפקעה ומכוחו, העבירה לו הרשות את התפוסים. בהקשר זה ציין עו"ד באדחי, נציג הרשות בדיון מיום 23.11.2016, כי **"ביהמ"ש צודק, בתחושה הזו של כאילו יש משהו לא נקי בהתנהלות" (שם, עמ' 10)**. לא רק זאת, אלא שהתברר כי קמ"ט ארכיאולוגיה הוציא תחת ידיו את הצו, כאשר ידע על קיומה של החלטתי ביחס להשבת התפוסים למבקש, כך טען לפניי: **"כן ידעתי על ההחלטה שניתנה על הפריט, שאומרת לרשות העתיקות להחזיר את התפוס, אבל לא ניתן להחזיר משהו שלא שייך לה" (שם, עמ' 9)**.

ג. צודק עו"ד באדחי, כי קיימת תחושה קשה של התנהלות "לא נקיה" כדבריו. לא רק זאת, אלא שאין מדובר בתחושה, אלא בקביעתי הברורה, כי מדובר בהתנהלות חסרת תום לב, שערורייתית ובלתי מתקבלת על הדעת מצדו של כל בעל דין, ובטח ובטח מצדה של מדינת ישראל, יהא הגוף אשר יהא הפועל בשמה. לא רק זאת - מדובר בעזות מצח הזועקת זלזול וביזיון להחלטותיו של בית המשפט. הכיצד ייתכן שפקיד של מדינת ישראל - תהא זו רשות העתיקות, או "הריבון" באיו"ש, שכזכור, **הנו המפקד הצבאי הכפוף לרמטכ"ל צה"ל, הכפוף לשר הביטחון ולממשלת ישראל (וראו: חוק יסוד: הצבא) - יעז להוציא תחת ידיו צו, בידיעה שהוא סותר צו שיפוטי מפורש בהליך שהסתיים והפך חלוט?** הכיצד מרשה לעצמה הרשות, לנסות ולאחוז במקל משני קצותיו, ולבחור את הסמכות הנוחה לה, בהתאם לתוצאה? הייתכן כדבר הזה? איזה מסר מעבירה הרשות לכלל האזרחים?

ד. ואם לא די בכך, הרי שנציגות המדינה (עו"ד ברמן ועו"ד גת) לא סברו כי יש פגם היורד לשורשו של טיעון, בכך שטענו בפה מלא לפניי, כי החלטתי **"לא קבעה בשום מקום דבר בנוגע לסמכויות אחרות הנתונים למדינה ולרשויות באיו"ש ולא קבעה דבר על סמכויות מינהליות"** (פרו' מיום 26.11.2016, עמ' 12). הרי המדינה עצמה פנתה לבית משפט זה כדי להכריע הן בשאלת הארכת תוקף החזקת התפוסים, והן בבקשתה לחילוטם. הכיצד יעלה על הדעת, שכאשר בית המשפט דוחה את בקשות המדינה, היא סבורה כי היא רשאית "לשלוף שפן" בדמות טענה פסולה לקיומו של הליך מקביל, טענה שויתרה עליה עוד בהליך הראשון, ומעצם פנייתה לבית משפט זה בהליך השני? מוטב היה לולא טענה זו הייתה באה לעולם, שכן נדרשת עזות מצח להעלותה באופן שבו הועלתה.

45. סיכומה של נקודה זו היא, שלא ייתכן שרשות העתיקות תעביר לידי גורם אחר חפץ, שניתנה לגביו החלטה, תחת הטענה המיתממת והמקוממת, בדבר קיומו של צו מינהלי שהוצא על-ידי קמ"ט ארכיאולוגיה, מתוך ידיעה ברורה כי קיים צו של בית משפט הנוגע לאותו חפץ.

46. רביעית, יש לדחות את הטענה בדבר קיומו של סעד חילופי בדמות הליך מינהלי אל מול קמ"ט ארכיאולוגיה.

א. טענה זו מתכתבת עם ההלכה המושרשת בעניין השימוש בסעיף 6 לפי לפקודה, לפיה "אין להזקק להליכי בזיון כאשר קיימת דרך אחרת לביצוע ההוראה השיפוטית" [רע"פ 7148/98 **עזרא נ' זלזניאק** (מיום 17.6.1999), ס' 12 לפסק הדין]. ואולם, אין בטענה זו ממש בענייננו, שכן אני סבור, כי הרשות העבירה שלא כדין את התפוסים לידי קמ"ט ארכיאולוגיה, ואין מדובר ב"סיכול" החלטתי על-ידי קמ"ט ארכיאולוגיה כפי שנטען בדיון לפניי.

ב. צו ההפקעה שהוציא קמ"ט ארכיאולוגיה מוטב אילולא בא לעולם, שעה שהוצא בידיעה ברורה כי הוא סותר את החלטתי שהייתה חלוטה כבר בעת מועד הוצאת הצו. מכאן, שהמבקש, שהרשות החילה עליו מכוח טיעוניה ופעולותיה היא, את חוק העתיקות החל בישראל, אינו נדרש ואינו צריך לפעול במסלול של "תקיפה מינהלית" של צו ההפקעה שממילא, אינו תקף. הרשות אינה רשאית "לשנות את כללי המשחק" כרצונה, כשהדבר נוח לה.

47. לקראת סיום אציין, כי חורה לי במיוחד טענת המדינה, כי על בית משפט זה לקחת בחשבון את חשיבותם של התפוסים, וכי חשיבותם היא שצריכה להכריע. בכל הכבוד, לו סברה המדינה, על גופיה השונים, כי התפוסים הם אכן בעלי הערך התרבותי וההיסטורי המיוחס להם (ואין על כך חולק), כי אז היה על המדינה להתנהל באופן מקצועי, אמין ובהתאם לחוק. לכל אורך ההליכים שתוארו, גררה המדינה רגליה ללא כל הצדקה. למרות זאת, מותב זה, ומותבים לפניו, נכונם לאפשר למדינה להחזיק עוד ועוד בתפוסים, על מנת למצות את ההליכים על-פי חוק (ההליכים החלו עוד בשנת 2013!). לא רק שהמדינה לא עמדה בלוחות הזמנים וביקשה עוד ועוד ארכות, אלא שגם לאחר מתן החלטתי הראשונה, שהעניקה למדינה ארכה אחרונה למיצוי ההליך הפלילי, לא עשתה המדינה דבר, לא עררה על ההחלטה, ואף לא פעלה במישור כלשהו על-מנת לקדם את הטיפול בתפוסים. רק לאחר שנדחתה הבקשה להארכת מועד בחודש ספטמבר (ההחלטה השניה), "התעוררה" המדינה ופעלה באופן פסול ומכוער בניסיון להעביר את התפוסים לגורם, שלכאורה, בית משפט זה נעדר סמכות לגביו.

הסעד

48. עניין לנו בהליך לפי סעיף 6 לפקודה. סעיף זה קובע:

"(1) בית המשפט העליון, בית משפט מיוחד שנתכון עפ"י סעיף 55 של דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922, בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום, **תהא להם הסמכות לכוף אדם בקנס או במאסר לצית לכל צו שניתן על ידם והמצוה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה**" (ההדגשה הוספה).

49. פסיקה חוזרת ונשנית של בתי המשפט השונים קיבלה את ההשקפה, כי מדינה יכולה להיות משיבה בהליך לפי הפקודה, ככל בעל דין אחר. ר' למשל: ת"א 443/08 **יהודית בלייכר נ' מדינת ישראל** (מיום 3.1.2016); עת"מ (ת"א) 1293/04 **דומברובסקי וג'מיש נ' שר הפנים** (מיום 1.6.2004); ת"א (ירושלים) 906/93 **יפת השמש - חב' לנכסים והשקעות בע"מ נ' מדינת ישראל - המשרד השיכון והבינוי** (מיום 1.9.2010). יחד עם זאת הוכר, כי לא ניתן לכפות עליה קיום החלטה בדרך של קנס (שנזקק לזכות קופת המדינה) או מאסר.

מהו, אפוא, הסעד הראוי?

50. הסעד הראוי הוא חיוב רשות העתיקות ו/או קמ"ט ארכיאולוגיה, ביחד ולחוד, להשיב לאלתר את התפוסים למבקש.

51. במסגרת הפקודה, מוסמך בית המשפט הדין בבקשה לפיה, ליתן צו גם כלפי מי שאינו בעל דין, דהיינו, אף נגד קמ"ט ארכיאולוגיה. בהקשר זה ראו את הדברים הבאים:

"מבחינת האפשרות להפעיל את פקודת הבזיון כנגד מי שאינו בעל דין: **בפסיקת בית משפט זה נקבע כבר בעבר כי אין מניעה להטיל עיצומים על "זר" לפסק הדין, הער לקיומו, לתוכנו ולהפרתו של הצו השיפוטי - ככל שהוא מסייע לחייב בכיבוד ההחלטה השיפוטית - להפר את הצו (ראו: הלכת מוניות לוד, שם בעמ' 242). "בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" נ' משרד החינוך (מיום 17.05.2010 - ההדגשה הוספה).**

52. בעניינו, קמ"ט ארכיאולוגיה היה מעורב הן "מאחורי הקלעים" והן באופן גלוי בכל ההליכים בהקשר לתפוסים, מאז נפתח ההליך הראשון שבשנת 2013. התפוסים הוצאו מידיו על-ידי הרשות בטענה כי הם קשורים בהליך פלילי שיידון בישראל נגד אזרחי ישראל. ואולם משפקע המועד להחזקה בתפוסים ונדחתה הבקשה לחילוטם, הוציא קמ"ט ארכיאולוגיה תחת ידו צו הפקעה, שמטרתו הייתה לסכל את החזרת התפוסים, ע"פ החלטותיי, למבקש. מכאן, שלקמ"ט ארכיאולוגיה נגיעה ישירה לעניין, ואף ניתן לו יומו בבית המשפט, כפי שעלה בדיון האחרון בתיק זה.

53. סוף דבר. אני מחייב את רשות העתיקות ו/או קמ"ט ארכיאולוגיה, ביחד ולחוד, להשיב לאלתר את התפוסים למבקש, ולא יאוחר מיום 1.2.2017.

54. אני מחייב את הרשות לשלם למבקש הוצאות ההליך בסך ₪ 20,000 וזאת עד ליום 1.2.2017. היה ולא ישולם הסכום במועד, יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום 4.11.2013 (מועד פתיחת ההליך הראשון) ועד ליום התשלום בפועל.

המזכירות תשלח החלטתי לבאי-כוח המבקש, ולבאי-כוח המדינה.

זכות ערעור כבהליך פלילי, לבית המשפט המחוזי, בתוך 45 יום.

ניתנה היום, ג' טבת תשע"ז, 01 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.